

Mishnah Kilayim, chapter 7

משנה כלאים פרק ז

(1) If one has planted the shoot of a [growing] vine into the ground [i.e., he bends a portion of the vine and buries it under earth in order that it will grow into a separate vine (our Mishnah is talking about a case where he stretched and planted the shoot at least six handbreadths away from the original roots)]; if there aren't three handbreadths of soil over it, he may not plant other seed there even if he planted it in [the outer shell of] a [hallowed and dried out] gourd [had the gourd shell not been dried out, the planting of the vine-shoot within the gourd, on its own, would constitute *kilayim*] or in an earthenware pipe [since the roots of the plants subsequently planted on top of the vine-shoot will grow through the shell or pipe and will reach the roots of the buried vine-shoot]. If he bent and planted the shoot of a [growing] vine into the ground in a rock, then, even if there is only the equivalent of three fingers of soil over it, it is permitted to plant seed above it. A bent vine in a vineyard [i.e., naturally bent in such a way that it gives the appearance of being planted as in the cases above (see Tosfot Anshei Shem)], its service-border [the required six handbreadths for a buffer between a vine and other produce] is measured from the second root [i.e., the place where it has the appearance as if

א המבריך את הגפן בארץ, אם אין עפר על גבה שלשה טפחים, לא יביא זרע עליה, אפילו הבריכה בדלעת או בסילון. הבריכה בסלע, אף על פי שאין עפר על גבה אלא שלש אצבעות, מתר להביא זרע עליה. הארובה שבגפן, אין מודדין לה אלא מן

רבנו עובדיה מברטנורא

א המבריך את הגפן בארץ. ועוברת ההברכה חוץ לששה טפחים דבתוך ששה טפחים אפילו יש עפר על גבה שלשה טפחים אסור משום עבודת גפן יחידית: לא יביא זרע עליה. אבל מן הצד מותר דורעים לצודים לא משתרשי אלא שעושין העפר תיחוח ומלקין יסודות הכותל כשנורעים אצלו אבל אין השרשים שלהן הולכין מן הצד. וטעמא דלא יביא זרע על הגפן המורכבת אפילו חוץ לעבודתה לפי שהגפן רך ונכנסים שרשי הזרעים בגפן והוי הרכבת ירק באילן אבל שאר אילנות שאינן רכין שרי: אפילו הבריכה בדלעת או בסילון. שתחב הגפן בתוך הדלעת או בתוך הסילון אסור משום דשרשי הזרעים נוקבים ומפלשין עד הגפן כשאין על גבה ג' טפחים עפר, ומשום זרעים בדלעת לא מתסר כגון שהדלעת יבשה: סילון. צינור ומרוב וסילון, אחד הוא. ובסילון של חרס דוקא מייירי דבסילון של מותכת אין צריך עפר שלשה טפחים: הבריכה בסלע. קשה, דסלע רך (מתפלש) ונפתח מן השרשים: הארכובה שבגפן. גפן עקומה ונכפפת על גבי קרקע וחוזרת ונוקפת כמין ארכובה עקומה כשבים למדוד ששה טפחים שהן עבודת גפן יחידית מודדין מן העיקר השני ממקום שהוא חוזר וזוקף והני מילי כשאין העיקר הראשון נראה אלא דומה כאילו היא נטועה במקום כפיפתה אבל אם העיקר הראשון נראה וניכר שהוא שורש הגפן העקומה אין מודדין אלא מן העיקר הראשון:

it were planted; this applies only to a case where the first, i.e., the actual root is not seen; however, if the actual root is seen, then its buffer is measured from the first root].

(2) If one has [bent and] planted the shoots of three [growing] vines into the ground so that their [original] stems are visible [as well as the continuation of these emerging above ground, so that the three vines now have the appearance of being six vines], Rabbi Eliezer ben Zadok said: If there is a space between [them not smaller than] four and not larger than eight cubits, they combine [to become a full-fledged vineyard and require a service border of four cubits before planting nearby], if not, they do not combine. If a vine is withered, it is [still, Rabbinically] prohibited [to plant nearby without a proper buffer], but it does not prohibit [the seed as *kilayim*]. Rabbi Meir says: The same [law] applies to a cotton-plant, in that it is [Rabbinically] forbidden [to plant near a cotton-plant, since it looks like a grape-vine] but it does not prohibit [since cotton plants are not considered grape-vines]. Rabbi Eliezer ben Zadok said in his name: [If one bent and planted grape-shoots and did not cover them with three handbreadths of earth,] it is forbidden [to plant] above the vine too [as mentioned in the previous mishnah], but it does not prohibit.

רבנו עובדיה מברטנורא

ב המבריק שלש גפנים. דרך המבריק כשיוצאין שתי זמורות מגפן אחת חופר בארץ ומשכיב הזמורה תחת הקרקע באותה גומא ומוציא ראשה מצד אחר ונעשית גפן. נמצא משלש גפנים עושים שש והוא הדין דהוה מצי למתני (המרכיב) |צ"ל המבריק| שתי גפנים משלש דבהכי הווי כרס דהא איכא שתיים כנגד שתיים ואחת יוצאת זנב: **ועיקריהן נראין.** שלא השכיב כל הגפן בקרקע (דאם כן) |צ"ל דאם לא כן| לא היו שלש עושין שש גפנים אלא שהניח העיקר ועשה מגפן אחת שתי גפנים: **אם יש.** בין גפן לגפן לא פחות מארבע ולא יותר משמונה מצטרפות ואף על פי ששתיים יונקות משורש אחד חשבינן כשתי גפנים: **גפן שיבשה אסורה.** אסור לזרוע בתוך עבודתה משום מראית העין ואם זרע אינה מקדשת ולא מבעיא בחורף שאסור לזרוע תחתיה דאיכא למיחש למראית העין שכל הגפנים נראים כיבשים אלא אפילו בקיץ דניכר שהיא יבשה אסור משום דגם בקיץ איכא גפנים שנושרין עליהן ונראים כיבשים והן אינן יבשים: **צמר הגפן.** מוך שקורין קוטו"ן ואילן שלו דומה לגפן, אסור ואינו מקדש לפי שאינו מין זרעים: **אף על גבי הגפן.** אם זרע על גבי הגפן המוברכת בקרקע ואין על גבה עפר שלשה טפחים אסור ואינו מקדש. ואין הלכה כר' מאיר ולא כר' אליעזר

העקר השני: **ב המבריק שלש גפנים ועקריהם נראים,** רבי אליעזר ברבי צדוק אומר, אם יש ביניהם מארבע אמות ועד שמונה, הרי אלו מצטרפות, ואם לאו, אינן מצטרפות. **גפן שיבשה,** אסורה ואינה מקדשת. **רבי מאיר אומר,** אף צמר גפן אסור ואינו מקדש. **רבי אליעזר ברבי צדוק אומר משמו,** אף על גבי הגפן אסור ואינו מקדש:

(3) In the following [cases planting is forbidden] but [the subsequent produce] is not prohibited as *kilayim* [i.e., the produce does not have to be burned]. The remainder of an inadequate *karahat* [(See above 4:1,2 regarding a bare patch in a vineyard in which one may plant other seeds;

it should measure 16 cubits; if, however, it only measured 15 cubits this is an inadequate *karahat*.) The case our Mishnah is referring to is the one where he left 4 cubits from the opposing vines of either sides and planted the remaining 7 cubits], the remainder of an inadequate *mehol* [(see *ibid*) a *mehol* i.e., the unsown outer edges of a vineyard should measure 12 cubits in order to introduce other seed; here it measured 11 cubits] of a vineyard, the remainder of an inadequate *Aris-gap* [i.e., less than the required 8 cubits between vines on the opposite ends of a fence (see above, 6:6 f.f.)], the ground under the open vine-free area of a trellis (see *ibid* 6:3) [in all these cases, planting is forbidden but the subsequent produce is not prohibited as *kilayim*]. But [the ground] beneath a vine and in the service border of a single vine [i.e., the six handbreadths] and the four cubits [of service border] of a vineyard [if one planted in them the subsequent produce] is prohibited [as *kilayim*].

(4) (5) If one causes his vine to bend into the standing grain of his neighbor, he renders [that grain] prohibited [as *kilayim*] and he is responsible for it. Rabbi Yose and Rabbi Shimon say: A person cannot prohibit [as *kilayim*] that which

רבנו עובדיה מברטנורא

בר' צדוק שאמר משמו: **ג אלו אוסרים.** המקום לזרוע בו: **ולא מקדשים.** שאם זרע אין הזרע טעון שריפה: **מותר חרבן הכרם.** כגון הא דתנן לעיל קרחת הכרם שש עשרה אמה אם לא היו שם אלא חמש עשרה אמה זרוע שבע אמות לא קידש. וכן מותר מחול הכרם ששים עשרה אמה אם לא היו שם אלא אחת עשרה אמה והרחיק ארבע אמות מן הכרם זרוע את המותר לא קידש: **מותר פסקי עריס.** דתנן בפרקין דלעיל אם יש שם (שמונה) אמות לא יביא זרע לשם ואם הרחיק ששה טפחים מכאן וששה טפחים מכאן זרוע את המותר לא קידש. ופסקי עריס דנקט לרבנות ואף על פי שיש עריס מכאן ועריס מכאן, וכל שכן בעריס אחד: **מותר אפיפירות.** דתנן בפרקין דלעיל לא יביא זרע אל תחת המותר, אם הביא לא קידש: **אבל תחת הגפן.** כגון זמורה שנמשכה חוץ לעבודת הגפן זרוע תחתיה: **ועבודת הגפן.** ששה טפחים שהם עבודת הגפן יחידית; **ועבודת הכרם.** ארבע אמות: **ד ה וחיוב באחריותו.** לשלם לו את תבואתו ואפילו למאן דלא דאין דינא דגרמי שאני הכא דקא

does not belong to him [since the verse states: “Do not sow **your** vineyard (together with) a mixed variety of species,” (Deuteronomy 22:9)]. Rabbi Yose said: It once happened that a man planted seed in his vineyard during *shemittah* and the matter came before Rabbi Akiva who said: A person can not condemn [as *kilayim*] that which is not his own [i.e., Rabbi Akiva did not prohibit as *kilayim*, since during *shemittah*, land is considered as being ownerless. The *halachah* does not follow Rabbis Yose, Shimon and Akiva.]

(6) If an *Anas* [land-thief] planted seeds in a [stolen] vineyard and it then left his possession [i.e., the rightful owner threw him out] the latter should cut it down even on *hol hamoed* [the Rabbis permitted this, so that it should not appear as if he is keeping and maintaining *kilayim* in his field]. Up to what amount should he pay the workers [extra, in order to do it quickly, on *hol hamoed*]? Up to a third. If [they demand] more than this, he should cut it in his usual way even if he does so after the Festival. From what stage [onwards] is one termed an *Anas* [i.e., according to Rabbis Yose, Shimon and Akiva of the previous mishnah], when is the field considered the thief's insofar as prohibiting it as *kilayim* when

רבנו עובדיה מברטנורא

עביד מעשה בידים: אין אדם מקדש דבר שאינו שלו. ולא דמי לשאר איסורים שבתורה כגון הנותן חלב ודם בקדירת חבירו או בשל בשר בחלב של חבירו דאוסרן, דשאני כלאים דכתיב בהו (דברים כג) לא תזרע כרמך כלאים דמשמע כרמך ולא כרם אחר, ורבנן אמרי לא תזרע כרמך אין לי אלא כרמך כרם אחר מנין תלמוד לומר כלאים מכל מקום ואין הלכה כר' יוסי וולא כרבי שמעון ולא כרבי עקיבא: בשמיטה. אין לו בהם קנין גמור שהכל הפקר ואינו חשוב בשלו: ו האנס. שגול כרם וזרעו: ויצא מלפניו. שחור הכרם לבעליו כשהוא זרוע: קוצרו אפילו במועד. ואף על פי שאינו דבר האבד שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו אף על פי כן מפני מראית העין התיירו לקצור במועד שלא יהא נראה כמקיים כלאים בכרם, אי נמי אם הוא ירא שמא יוסיף מאתים במועד אז הוי דבר האבד דאף על גב דהאנס לא אסרן דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו מכל מקום אם הוסיפו מאתים לאחר שחזרה לבעלים קידש דלא גרע מלכשאחזור אלקטנו או סיערתו הרוח לפניו דתנן לעיל שקידש: עד שלישי. אית דמפרשי עד שלישי בשכר הפועלים שאם לא מצא פועלים אלא בשלישי יותר על שכתן הראוי, יתן, כדי שיעקור הכלאים מיד. יותר על זה, לא יתן, אלא קוצר כדרךן אף על פי שהכלאים משתהין בכרם. ואית דמפרשי עד שלישי ממה ששוין פירות הכרם ותבואת השדה יתן לפועלים כדי לעקור הכלאים מיד. יותר משלישי שווי פירות הכרם ותבואת הזרע, לא יתן אלא

planted with other seed]? From such time as [the name of the original owner] has sunk [i.e., been forgotten and the field is now referred to in the name of the thief].

(7) If a windstorm has blown vine-shoots [so that they are now] bent and hanging over [standing] grain, one

should immediately cut them off; if an accident happened [i.e., he couldn't cut them off], it [the produce] is permitted. If grain is bent [and reach] beneath a vine, likewise in the case of vegetables one should turn them back but [if this has not been done] it does not prohibit [as *kilayim*, (it only becomes prohibited when the roots of the grain is under the vine, but in our case here, the stalk reaches under the vine, but the root of the grain is not under the vine)]. From what stage does grain become prohibited as *kilayim*? From the time it has struck root [other versions read; "from when they grew a third of their final size"]. And grapes? From the time they become as large as white beans [i.e., if one planted grapes near some produce, if the produce has not yet grown a third, or if the grapes had not yet grown to the size of white beans when he pulled the produce out, the grapes are not prohibited]. Grain which has become thoroughly dry and grapes which have become fully ripe are not liable to become prohibited [as *kilayim*].

רבנו עובדיה מברטנורא

ימתין עד שיקצור כדרכו: **מאימתי נקרא אנס**. כלומר מאימתי נקרא הכרם על שם האנס להחשב כשלו לאסרו בוריעה: **משישקע**. שם הבעלים מן הכרם ויקרא על שם הגולן מאותה שעה תהיה הכרם חשובה כשלו ויקדש כל מה שיזרע בה: **ז הרוח שעל עלה**. שסיערה. רוח סערה מתרגמין רוח עלעלא: **יגדור**. כמו גודר בתמרים כלומר יחתוך וילקוט: **וכן בירק**. (הנוטה) תחת הגפן: **יחזיר**. התבואה וחירק למקומו: **ואינו מקדש**. אם לא החזיר אינו מקדש דהא דתנן לעיל תחת הגפן אוסר ומקדש היינו כשעיקר התבואה תחת הגפן אבל כשעיקר התבואה עומדת חוץ לגפן ונוטה תחת הגפן אינו מקדש: **משתשריש**. משעה שיתפשטו שרשים בקרקע. ואית דגרסי משתשליש כלומר משתביא שלישי דרחמנא אמר (שם) ותבואת הכרם ופחות משליש לא מקרי תבואה: **וענבים משיעשו כפול הלבן**. שאם זרע תבואה או ירק בכרם שלא הגיעו ענביו להיות כפול הלבן ועקר הזרע קודם שגיעו הענבים להיות כפול הלבן הרי זה לא קידש וכן ענבים שנעשו כפול הלבן וזרע בצדן תבואה או ירק ולקט הזרע קודם שישריש או קודם שיביא שלישי למאן דגרסי משתשליש הרי זה לא קידש: **תבואה שיבשה כל צרכה וענבים שבשלו כל צרכן**. ונטע גפן בצד התבואה שיבשה כל צרכה או זרע בצד (הענבים שבשלו) כל צרכן אינן מקדשות דאמר קרא (דברים כג) פן תקדש המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם, אינו מקדש עד שיהיה שם מלאת זרע ותבואת כרם. ותבואה וירק שלא השרישו

ח עציץ נקוב מקדש בכרם, וְשֵׁאִינוּ נְקוּב אִינוּ מְקֻדָּשׁ. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, זֶה הוּא אוֹסְרִין וְלֹא מְקֻדָּשִׁין. הַמַּעֲבִיר עֲצִיץ נְקוּב בְּכֶרֶם, אִם הוֹסִיף בְּמֵאֲתָיִם, אָסוּר:

(8) [Seed sown in a] flowerpot with a hole on the bottom [the size of which would allow a root to grow through the hole] prohibits [as *kilayim*] in a vineyard [or in the service border, i.e., within 4 cubits of the vineyard]; if the flowerpot does not have a hole on the bottom, it does not prohibit [as *kilayim*]. Rabbi Shimon however states: [The sowing of seed in] either one or the other is forbidden but it does not [in the event that he did plant it] prohibit [as *kilayim*]. If one carries a flowerpot with a hole on its bottom through a vineyard [i.e. under the vines], then if [the produce which is growing in the flowerpot] has grown a two-hundredth part [while underneath the vines], it is forbidden [as *kilayim*].

רבנו עובדיה מברטנורא

או שלא הביאו שליש לא הגיעו לכלל מלאת זרע וכן לאחר שיבשו שוב אינן קרויין מלאת זרע. וענבים קודם שיגיעו להיות כפול הלבן או לאחר שבשלו כל צרכן, אינן קרויין תבואת כרם: ח עציץ נקוב. שיש בו נקב כדי שורש קטן זורע בתוכו: מקדש בכרם. אם הניחו בכרם או בארבע אמות של עבודת הכרם מקדש כאילו נזרע בארץ: אוסרין ולא מקדשין. לא יביא זרע לתוכו לכתחילה ואם הביא לא קידש דלא הוי כזורע בארץ. ואין הלכה כר' שמעון: המעביר עציץ נקוב בכרם. עציץ נקוב שיש בו תבואה שהביאה שליש והעבירו בכרם שיש בו ענבים כפול הלבן ולא הניחו בארץ אלא העבירו תחת הגפנים בלבד אם הוסיפו הזרעים בדרך העברתו חלק ממאתים על מה שהיו תחילה אסור הזרע שבעציץ אבל הגפנים לא קדשו כיון שלא הניחו בקרקע ולעיל בפרק כרם שחרב פירשנו כיצד רואין אם הוסיף אחד ממאתים: